

GARSAS

No. 9

November, 1988

Vol. 71

November is the month we remember the "poor souls," we give "Thanks" on Thanksgiving Day, and we celebrate the Birthday of our organization, the Lithuanian Catholic Alliance.

On November 22, 1886, a Convention of Lithuanian Societies was called and took place in Plymouth, PA.

At that time an organization was formed and the name adopted was "Alliance of all Catholic Lithuanian Societies."

The first promoters were Dr. Kasakauskis from Chicago, and Rev. Valentine Cizauskas, South Bend, Indiana. Soon there were others attracted to helping get the organization off the ground. Among those were Joseph Paukstis and Anthony Pajaujis from Plymouth, PA; Joseph Danisevicius from Waterbury, Connecticut and Mr. Spakevicius from Chicago, ILL.

Also Rev. A. Varnagiris, from Wilkes-Barre PA, and Andrew Tepliusis, Pittston, PA.

Now on its 102nd Birthday the Alliance is still a Fraternal Benefit Society conducted solely for the mutual benefit of its members and their beneficiaries and is non-profit.

When the Lithuanian immigrants settled in the U.S.A., there were no laws to protect employees. Many of the men worked in the mines and the employers didn't have to compensate the widows and their families when accidents in the coal mines took the lives of the men.

Thus the need for an Alliance that could give the much needed assistance. And assist it did!!

There was financial aid for members and their families, encouragement toward education and the preservation of Lithuanian traditions.

Late News Bulletin

At the time we were ready to send this paper to the printer we received the wonderful news that the people in Lithuania were given the right to attend an outdoor Mass in front of Vilnius Cathedral and that the Cathedral would be turned over to them.

The newly appointed Communist Party Leader, Algirdas Brazauskas, told a news conference that services would be allowed in the Cathedral every Sunday and that in March another church which had been converted into a museum would also be turned over to them.

According to an Associated Press story out of Vilnius, Brazauskas noted that a nationalist monument in Vilnius that was destroyed under Soviet Dictator Josef Stalin will be rebuilt. He also noted that victims of Stalin's repressions would be rehabilitated and they or their survivors compensated.

Brazauskas stood before a Lithuanian flag which had been banned in Soviet-occupied Lithuania up until this month.

Perhaps the resolution passed by the U.S. Senate had some bearing on the events taking place. Americans could be proud if it did. (Story on Page 2.)

Operating as a non-profit Fraternal Benefit Society, the Alliance has a Lodge system with delegates from each Lodge attending the scheduled conventions. It is this body (Convention Delegates) that makes policy and laws governing the society and its members.

A Youth Fund and Benevolent Fund have been a part of the Society with Scholarships and summer camps part of the benefits. The *Garsas*, official publication of the Alliance, is sent to all members monthly except July and August.

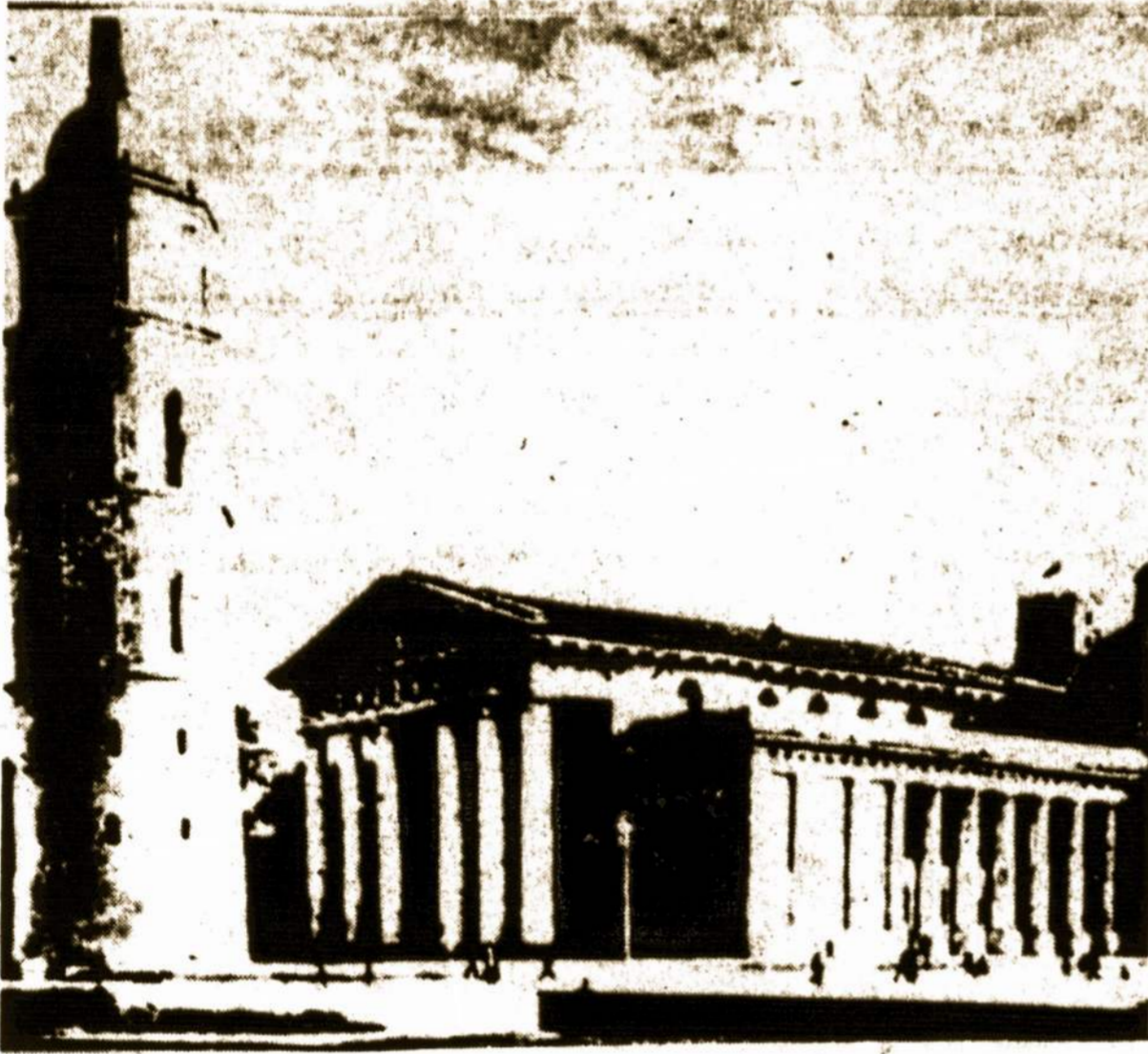
Originally an all Lithuanian newspaper, it is now 2/3 English since the remaining Lithuanian readers are few and the society feels it is important to keep the young Lithuanian descendants informed about the homeland of their grandparents and great grandparents. The Baltic situation is also a very important history lesson and of current political interest.

When Lithuania lost its independence during World War II, the Alliance was one of the Lithuanian organizations to join and financially support the American Lithuanian Council, organized to fight for Lithuania's freedom.

As a Fraternal Life Insurance Society, the Lithuanian Catholic Alliance keeps in tune with the times and is now ready to offer its members, their families and friends the newest addition to our family.

In this our second year of our second century of existence, we are very excited about our updated policies and our new addition, "Single Premium Life." You'll be hearing a lot about it!!! In the meantime — HAPPY THANKSGIVING!!

Senate passes resolution asking return of Cathedral

Vilnius Cathedral as it appears today. Three religious statues on the roof of the church were torn down by Soviets in 1952. The relics of St. Casimir were transferred to SS Peter and Paul in Vilnius in 1953. The cathedral was converted into an art gallery in 1956.

The U.S. Senate has passed a resolution calling for the return to religious use of a Roman Catholic Cathedral in Vilnius seized by Soviet officials more than three decades ago and this year marking the 600th anniversary of its establishment.

Resolution 385, approved September 16, calls upon the Soviet government to turn over the Cathedral to Roman Catholic authorities before the end of the jubilee year. Coming on the eve of Soviet Foreign Minister Shevardnadze's visit to Washington, the resolution also urges the President and Secretary of State to "raise the issue of the return of the Vilnius Cathedral in meetings with Soviet officials."

Soviet authorities notified Roman Catholic Church officials of their intention to confiscate the Cathedral in 1950. Six

years later, the religious shrine was converted into an art gallery.

The significance of the Cathedral for Lithuanians extends beyond the Roman Catholic community. As a symbolic center of religion, the Cathedral site pre-dates the introduction of Christianity to Lithuania — the Cathedral was built on the ruins of a pagan temple.

In recent years clergy and Roman Catholic laity have petitioned the Soviet government to return the Cathedral to religious use. In addition, petitions addressed to General Secretary Gorbachev and containing thousands of signatures have been collected over the course of the last 10 months in the United States. The Senate Resolution was introduced by John Heinz (R-PA) and Donald Riegle (D-MI).

See front page. (LIC)

Lithuanian Cardinal's frank interview in CP Daily

The Lithuanian CP daily *Tiesa*, which is notorious for its strident anti-religious attitudes and eager disinformation has published in its July 15 issue a sympathetic and relatively objective interview with the newly appointed Lithuanian Cardinal Vincentas Sladkevicius.

Speaking of his visit in the Vatican for the investiture, the Cardinal expressed his joy about the great attention shown to Lithuania and its problems. He said that during the special half-hour audience Pope John Paul II spoke both in Italian and in Lithuanian. In the person of the new Cardinal, the Pope greeted

and blessed the Lithuanian Church and the entire nation, describing the appointment as "Mary's gift to your nation."

Using dulcent tones, so untypical in the usually militantly atheistic daily, the interviewer asked the Cardinal what new "points of contact" he considered as important in the activities of the Church and the State. He received a frank answer (within the circumstances):

Many painful wounds remain from the quite recent past ... Still quite recently, the Church was not allowed to do anything in any sphere of life. The exception was the propagandistic movement of

the champions of peace to which the clergy was invited ... only for the sake of appearances. The priests were even forbidden to propagate temperance. The 600th anniversary of Christianity in Lithuania last year was used on many occasions not to honor the merits of the Church to the nation and its culture, but even to reinforce the anti-religious propaganda. Was this how the 1000th anniversary of the baptism of Rus' was celebrated recently?

The Cardinal went on to deplore the extreme "lack of love of neighbor," which he described as the "worst deficit" in Lithuanian society. He said that, in comparison with the recent past, certain changes were visible, but the new "points" of contact "between the Church and the State would become apparent only later, when the restrictions imposed on the Church's activity would be finally lifted."

Speaking about the "important tasks for the near future," Cardinal Sladkevicius empha-

sized the need for popular religious literature, which "we don't have," and for a periodical for Catholics. "It is time," he said, "not only to declare that religious believers and atheists are equal in all respects, but also to put that equality into practice everywhere."

The Cardinal also expressed a profound concern about the epidemic of drunkenness in Lithuania. While acknowledging that "very serious efforts" are being made to erase alcoholism, he regretted that "so little has been accomplished." Sladkevicius sharply criticized the recent policies of the Soviet government, when sales of alcoholic beverages were strongly encouraged — without any regard to the danger of (Lithuanian) "national degeneration" — in order to fulfill the plan.

The CP daily *Tiesa* has been recently subjected to mounting popular criticism for its rigid "Stalinist" type of journalism. The interview with the Cardinal

(Continued on Page 4)

GARSAS

Publication No. (USPS 214-320)

Published Monthly Except July and August

Published by LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE

71-73 S. Washington St., P.O. Box 32, Wilkes-Barre PA 18703-0032

Telephone 717/823-8876

Second Class Postage Paid at Wilkes-Barre, Pa. and Additional Mailing Office

Postmaster: Send Change of Address Notice to: Garsas

71-73 S. Washington St., P.O. Box 32 Wilkes-Barre, Pa. 18703-0032

Subscription \$5.00 per year

\$5.00 of insurance premium per year is applied to subscription of Garsas

Lithuanians protest 3 fires in 2 months at Chernobyl-type nuclear reactor in Lithuania

Reports coming out of Lithuania tell of three fires having taken place at the Ignalina nuclear power plant in Lithuania in two months time.

The activists, from the Movement to Support Perestroika in Lithuania, are demanding an international safety inspection of the power plant.

Over 287,000 citizens have petitioned for the closure of the third reactor block because of the threat it poses to the Lithuanian environment.

According to a report from the Lithuanian Information Center in New York, Lithuanian activists were stopped in their plans to surround the Ignalina nuclear power plant in North-eastern Lithuania on September 16-18.

The Washington, D.C., office

of the LIC reports a group in Lithuania has asked a diplomat residing in Washington, to head up an international investigation of the Ignalina nuclear power plant.

In a telephone conversation with the Washington office of the LIC, a leader of the Lithuanian Freedom League dictated the text of a statement that the League had issued regarding the Ignalina accident. Mr. Antanas Terleckas, a 60 year old economist, said the September 6 open statement addressed to Mr. Stasys Lozoraitis, Charge d'Affaires of the Lithuanian Legation in Washington, D.C. asked the diplomat to "do all that is within your powers to set up an international commission to investigate the situation at the Ignalina nuclear plant."

The U.S. government recognizes Lozoraitis as the fully accredited representative of the Republic of Lithuania, in keeping with the long-standing U.S. policy of refusing to accept de jure the incorporation of the three Baltic States into the USSR in 1940.

The statement by the Lithuanian Freedom League is critical of the Ignalina reactor, charging that there is a "serious basis" for the suspicion that the plant was constructed "for purely political reasons — to provide plutonium for one of the superpowers participating in the arms race." The September 5 fire "confirms the belief that this atomic monster threatens the physical existence of the Lithuanian nation."

The League asked Lozoraitis to make the European commu-

nity aware that "Ignalina is a hidden slow-action atomic bomb, no less dangerous than the one which exploded at Chernobyl!"

There have been other signs of widespread dissatisfaction in Lithuania with the Ignalina plant. At a July 9 rally in Vilnius' Vingis Park attended by 100,000 people, the crowd chanted its opposition to plans for opening a third reactor at the site. A newsletter published by the officially tolerated Lithuanian Movement to Support Perestroika carried an article in its July 6 edition urging that representatives from the International Atomic Energy Commission be called in as impartial experts to assess the construction of the third reactor because the judgement of Soviet officials could not be trusted.

Following is the text of the Perestroika Movement's appeal to the U.N. and the International Atomic Energy Agency:

To: *The Secretary General of the United Nations and the President of the International Atomic Energy Agency*

Sir:

We appeal to you in the name of 287,000 residents of the Lithuanian SSR concerned about the Ignalina atomic power plant. The number of those protesting grows day by day. We believe that an international commission of experts is essential to evaluate its dependability. The power plant is constructed in a geologically outmoded and insufficiently explored location. The first two technologically outmoded RBMK reactors are unstable, un dependable, and incomplete. They often shut down unexpectedly, and there are fires regularly, three of them during the last two months. The ecology of the cooling pond—Druksiu Lake — is threatened. The management of the atomic energy plant has never filed complete information with the government of the Lithuanian SSR or its Atomic Energy Commission. The third reactor is in its third year of construction, without a project plan and without the approval of the Lithuanian SSR, ignoring the decisions of the Soviet government's Atomic Energy Agency. We ask you to come to our aid speedily on this problem. In spite of public protests and the demand by the Lithuanian SSR government to seal the third reactor, plans for its construction have not been completely renounced.

Sincerely yours,

*The Initiative Group of the Movement to Support Perestroika in Lithuania
Vilnius, September 7, 1988*

Remembering Lithuanian pilots

Pictured above is the "Lituanica" being flown by Darius and Girenas, two famous Lithuanian pilots, over New York City on July 15, 1933.

Shortly after Wiley Post had lifted his plane from the runway at Floyd Bennett Airport, Brooklyn, New York, for a solo flight around the world, two Lithuanian pilots, Capt. Stephen Darius and Stanley Girenas, took off from the same field in their monoplane "Lituanica" on an attempted 4,900 mile flight non-stop to Kaunas, provisional capital of their native country, in July of 1933.

Unfortunately, Darius and Girenas did not make it to their

homeland. Their plane crashed in a forest in Germany, 400 miles from Kaunas. This year, 1988, marks the 55th Anniversary of their historic flight and of their tragic death.

The Balzekas Museum in Chicago has a special section dedicated to these two men and their many accomplishments.

The Museum's Library and Archives contain vast and valuable resources about Lithuania, Lithuanians world-wide and Eastern Europe.

Life Values Award for Kanjorski

Paul E. Kanjorski

The American Coalition for Life, a national, grass-roots organization dedicated to the preservation of life for unborn children, has presented their "Life Values Award" to Congressman Paul E. Kanjorski (D-PA).

Ray Allen, Chairman of the Coalition, presented the award to congressman Kanjorski. "The people of Mr. Kanjorski's home district demonstrated their commitment to the sanctity of human life when they chose him to represent them in Washington," Mr. Allen said.

Allen praised Congressman Kanjorski for his strong pro-life position in the U.S. Congress. "Throughout the 100th Congress, Mr. Kanjorski, you have stood firmly in your defense of the unborn child," Mr. Allen stated.

"The 50,000 members of the American Coalition for Life and the one and one-half million children conceived each year are deeply grateful to you and your stand on the sanctity and the value of human life," Mr. Allen continued.

Susan Gudaitis passes state tests

Susan Gudaitis

Susan E. Gudaitis has been informed that she has successfully passed the state board examinations for registered nurses.

She is a 1986 graduate of GAR High School in Wilkes-Barre, PA. She graduated from Luzerne County Community College in Nanticoke, PA, where she received an associates degree in nursing. She also has successfully completed a five-week perioperative course at Luzerne County Community College. She is presently employed as a registered nurse at Wilkes-Barre General Hospital and is pursuing her bachelor of science degree in nursing. She is the daughter of Mr. and Mrs. Albert Gudaitis, 51 Wilkes Lane, Wilkes-Barre, PA. They are members of Lodge 17.

Wanted: Organizers for dance

What we need today in Northeastern Pennsylvania are a few individuals, male or female, of the same calibre as Vytas Beliajus of Denver, CO. Have you ever heard of him?

He came from Lithuania to Chicago in 1923 where he began a Lithuanian Folk Dance Group, but before long, he became interested in folk dances of all nations. He awakened lively interest of the people in ethnic dancing and bridged national boundaries which no longer separated them.

Because of ill health in the late forties and early fifties he moved to Denver, Colorado, where he became involved with the Colorado Folk Arts Council. As a result of his involvement in both Chicago and Denver, V.F. Beliajus published and edited an international magazine of folklore and folk dance, preserving the authenticity of ethnic customs and dance.

As word spread about his accomplishments, delegates came from New York, Minnesota, California, and other states. Dance clubs were formed across the country. V.F. Beliajus was called to teach and to perform. He taught international folk dances, staged programs, and directed tableaux involving the community. Although in his 70's, he still edits and publishes his magazine, VIILTIS. (For a subscription write to P.O. Box 1226, Denver, Colorado). He hopes to continue spreading his life's interest, folk dancing in the

United States.

What one person has done in Chicago and Colorado can also be done in Northeastern Pennsylvania. All that is needed is the willingness to read and follow instructions in the many folk dance books available at St. Mary's Villa, Elmhurst, PA.

Someone can take the initiative to be an organizer in one's own parish. Learning a folk dance can be a challenge and a lot of fun. An accordion player learns the dance music which is usually very simple and repetitious. Many energetic people of every age will enjoy the experience as soon as a place is found in which to practice.

As in the past history of Lithuanians in Pennsylvania, the dance groups of various parishes could merge to perform outdoors in a public park or in a large hall. They could charge admission to raise funds for some charitable cause; they could appear at the annual Lithuanian Day celebrations. Perseverance and publicity can and will do wonders. The dance groups will grow and become a tradition in Northeastern Pennsylvania. All that is needed is a start. Talk about it, get together to make plans, contact a lot of people, but start. It could be the beginning of something beautiful.

Call Sister Virginia Vytell at St. Mary's Villa (717/842-7466) for ideas and more information. Your dance group could begin on a small scale and grow and grow.

Cardinal's interview reported

(From Page 2)

may be an attempt to change this image and win back lost readers from the more liberal periodicals.

This polite interview stands in sharp contrast to the recent attacks against Bishop Sladkevicius before he became a Cardinal. *The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania* describes some of these attacks in its issue No. 77 (May 7, 1988).

The underground journal reports that in March of this year, Petras Anilionis, the Lithuanian Commissioner of the Council for Religious Affairs, denigrated Bishop Sladkevicius and accused him of disrespect for the Soviet government and refusal to go to meetings with government officials. "The Soviet government will pay no consideration to such bishops," the Commissioner said.

Communist Party Recognizes/Opposes Movement

The creation of the Movement for Restructuring on June 3 created a new political situation in Lithuania. The Movement's rapid growth must have surprised even its founders. In a couple of months, the Movement became a serious political factor, providing a semi-official umbrella for diverse elements, genuine patriots, national communists, believers in the evolution of the Soviet society — those who wanted to use it as one step on the road to Lithuania's independence and those who wanted to salvage communism through radical reform. They were at least temporarily united in their opposition to the stifling entrenched bureaucracy and in their belief in the imperative need for change.

Above all, the Movement for Restructuring has helped the Lithuanian creative intelligentsia to recover its voice and its self-respect. Although some outspoken writers had already ruptured the Curtain of Silence, an organizational framework was still lacking.

For decades paralyzed by fear and, in some cases, spellbound by illusions, the Lithuanian writers, artists, musicians, scientists, economists were reluctant to contribute to the underground press or to publicly support the religious and patriotic movement, knowing that this would

mean professional death and Gulag. By joining the Movement for Restructuring, they entered a new community based on the principle of politics as the art of the possible.

The Lithuanian Communist Party immediately saw in the Movement a dangerous rival. Their tangled relationship is described in the first six issues of the periodical *Sajudzio Zinios* (The Movements New), which is being printed by offset. Although the party granted it a grudging recognition, the bureaucracy immediately started putting obstacles in its path. The official newspapers refused to print the Movement's information and announcements.

Some of its members were summoned for interrogation. Meeting halls became difficult to rent. On June 17, members of the Movement Initiative Group were received by the Secretary of the Central Committee of the Lithuanian CP, Lioginas Sepetys, who promised to allow the press and television to publish information about the Movement's activity. There was an obvious attempt to co-opt the Movement, which obviously failed.

Four days later, on June 21, the Movement staged its first demonstration in front of the LSSR Supreme Soviet, with over 500 people participating.

Some speakers revealed that the Sepetys broke his promise and was personally blocking the information on the Movement's activities. The speakers urged the people of Vilnius to organize new protest actions, to resist the policies leading to the destruction of culture, and to oppose violations of human rights.

The next step was a meeting of the Movement's representatives with the First Secretary of the CP Central Committee Petras Songaila and other party officials. Some of the speakers criticized the slow pace of the Perestroika in Lithuania. There was no mention of Songaila's comments.

The fifth issue of the Movement's periodical (July 4) contained scathing criticism of two hallowed communist institutions, the ELTA news agency (not to be confused with our ELTA in Washington, Ed.) and the CP daily *Tiesa*. Both were lambasted for distorted reports of the mass meeting on June 24, in Vilnius, which was organized by the Movement. ELTA was accused of an "open falsification of the factual situation" and of an "obvious lie."

The Communist Party struck back with its heaviest artillery on July 8. At the official public meeting to greet the delegates from the XIX CP Conference in Moscow, First Secretary Son-

galia unrolled the following list of the Movement's sins:

"... We cannot be silent about the activity of some non-formal associations and groups in our republic, specifically certain features of the activity of the initiative group of the Movement for Restructuring.

"The conference considers their activity as positive only if it seeks to really contribute to the renewal and strengthening of socialism."

However, the Conference condemned any activity that, objectively speaking, seeks to undermine the unity of our people, incites them, undermines the socialist foundations of society, instigates national animosities, and finally, distracts people's attention from our most burning problems of today. We cannot, we have no right to que up with such attempts. The same is true about some unfounded statements of dubious ideological direction in some periodicals."

By voicing these accusations, the Lithuanian CP confirmed its recent nickname as the "last bastion of Stalinism in Lithuania." The popular reaction to Songaila's outburst came the following evening during a mass meeting at Vingis Park in Vilnius. Many posters said: "Songaila — the Nation's Shame!"

Restructuring movement established in Lithuania

Social and political activity outside of Communist Party control entered a new phase in Lithuania with the establishment of the Movement for Restructuring on June 3. In less than a month, the movement has become a major factor on the Lithuanian scene and is beginning to pose a challenge to the basically conservative and hidebound party. The movement's leaders, however, disclaim any such "confrontational" intentions.

Reliable sources report from Lithuania that one of the first actions of the new movement

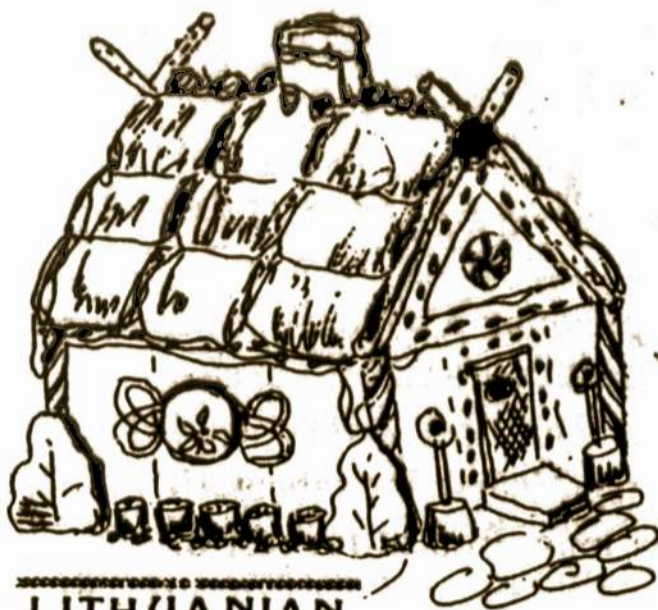
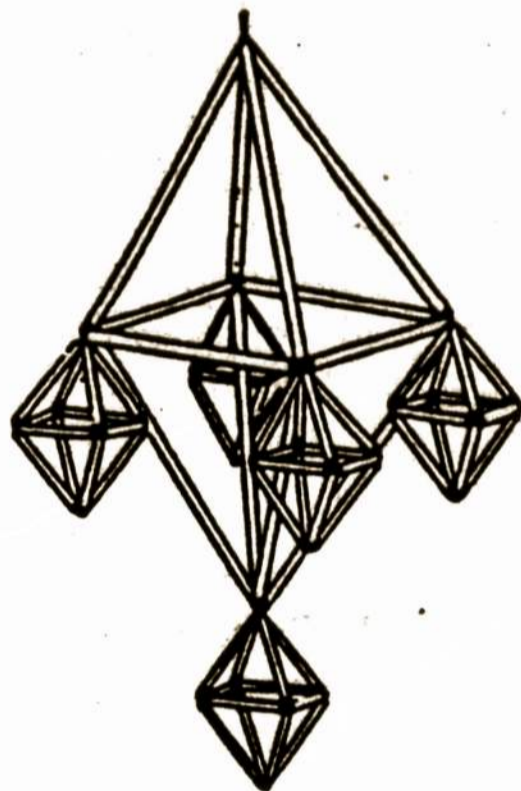
was to draft a letter to the USSR CP Central Committee, criticizing the "undemocratic" selection of delegates to the XIX Party Conference in Moscow. The letter was discussed in closed meetings on June 8 and 12. When a member of the Lithuanian CP Central Committee wanted to attend the second meeting, the Movement's council voted against it.

The Movement for Restructuring held its first public meeting on June 13. The proceedings were described in the first issue of a mimeographed information

bulletin, which said that "initiative groups" to discuss ecological, national, social, economical, cultural and legal problems were formed.

Topical social questions were discussed by Bronius Genzelis, doctor of philosophy, who criticized the "crude violations of social legality" and the misdeeds of a "new class of exploiters and freeloaders" — the bureaucratic ruling apparatus in Lithuania and the entire USSR. He proposed that the Movement adopt the following demands: 1. To abolish the privileges of the

members of the nomenclature; 2. To raise the living standards of the working people, especially of those who "crossed the boundary into poverty;" 3. To improve the office space and working conditions of the social (welfare) agencies at the expense of the administrative agencies; 4. To introduce public control of finance and investments in production and social services; 5. To make all leading officials (especially in the party apparatus) personally responsible for the decisions taken.

LITHUANIAN
CANDY COTTAGE

Slaudinukai

Lithuanian Straw Mobiles

NOTICE

ATTENTION MEMBERS
OF THE FOLLOWING
LODGES: 29 - 115 - 135 - 209:

Following the death of Dr. Vladas Simaitis, Mrs. Albina Poska graciously accepted to take over the secretarial duties of Lodge 29 where he served for many years. Mrs. Poska's address is 6606 S. Washtenaw Ave., Chicago IL 60629.

Bronius Bobelis, secretary of Lodges 115 and 135, has found it necessary to resign due to ill health. All business from this Lodge will be handled by the Home Office until further notice.

Bernard Shupp, Secretary of Lodge 209 passed away on October 23 following a brief illness. All business from this Lodge will be handled by the Home Office until further notice.

Balzekas Museum Events Calendar

The Balzekas Museum of Lithuanian Culture has listed some very interesting events and displays for the months of November and December.

If you live in the Chicago area you might want to stop by. For

Nov. 4, 11, 18, 25
7:30-9 p.m.

Nov. 5, 12, 19, 26,
10:30 a.m.-1 p.m.
also Nov. 13 1 p.m.-3 p.m.

Nov. 15 to Jan. 15
10 a.m. - 4 p.m.

Dec. 3, 10:30 a.m. and 1 p.m.

Dec. 11, 2 p.m.

Dec. 3, 10, 17, 24, 31

those of you outside the area, it sounds like a worth-while trip. You can take in the many interesting articles from Lithuania that are on display and browse through some of the literature available to visitors. It is a won-

derful opportunity to acquaint yourself with the customs and cultures of this beautiful land by the Baltic Sea.

The museum is located at 6500 Pulaski Road, Chicago, ILL. 1/312-582-6500.

WORKSHOPS: *Lithuanian Christmas Straw Ornaments with Helen Pius*

Annual workshops in the traditional folk art of creating delicate, geometric-shaped Christmas ornaments from plastic straws. Each workshop covers basic instruction and features a different ornament design. Register for one or all the workshops.

Traditional Lithuanian Weaving Demonstration

Every Saturday, members of the Lithuanian Folk Institute demonstrate the ancient folk art of hand weaving on wooden looms in their studio workshop, 2nd floor.

Annual Lithuanian Christmas Display

Display includes tree decorated with natural straw ornaments, hand-carved folk art Nativity scene, and poster exhibit on holiday customs, decorations, and food.

Children's Museum Workshop

6th Annual Build a Lithuanian Candy Cottage.

Children (4-12 years old) will build their holiday dream house from graham crackers, cookies, candy and royal frosting. It features a shredded-wheat roof and pretzel well. \$10 per child. Pre-paid registration required.

Children's Museum Workshop—Lithuanian Straw Ornaments for Children

Children (aged 7-12) can learn to make a traditional Lithuanian straw ornament from paper straw. Advance registration required.

Traditional Lithuanian Weaving Demonstration

Lithuanian Folk Art Institute, 2nd floor.

Stan Gecys represents Lithuanians in Pennsylvania

Gov. Robert P. Casey and Lt. Gov. Mark S. Singel announced the appointment of Stanley Gecys to represent Pennsylvania's Lithuanian Community on the recently restructured Pennsylvania Heritage Affairs Commission.

Gecys serves as executive director of the Lithuanian-American Community of the U.S.A.

The restructured commission is comprised of 38 ethnic community leaders, nine at-large members and four legislators.

The new commissioners were recommended by ethnic community organizations and serve a two-year, non-salaried term.

The governor signed an ex-

ecutive order in May that strengthened the ability of the commission to promote more actively the state's diverse ethnic cultures by appointing Lt. Gov. Singel as commission chairman, adding 11 new ethnic representatives, and streamlining the commission structure by creating an executive committee comprised of nine "at-large" and four legislative members.

"Stanley Gecys has a demonstrated history of service to the Lithuanian community," Gov. Casey said.

"The primary responsibilities of the re-organized commission are to advise the governor on matters relating to ethnic affairs and to develop programs ad-

ressing cultural issues to be implemented by the commission's executive director, Shalom Staub," Singel said.

Currently, the commission is sponsoring a statewide traveling exhibition on ethnic and traditional crafts and an Apprenticeships in Traditional Arts Program. It also provides technical assistance and long-term planning to local governments, private nonprofit organizations and individuals seeking to preserve their local cultural heritage.

The organization, formerly called the Pennsylvania Heritage Affairs Advisory Commission, was established by a 1980 executive order that was renewed in 1983 and 1986.

RECIPES

Let's prepare that Holiday Turkey making sure we plan our day with enough time to enjoy the company of family and friends.

Some of the preparations can be taken care of the day before like the silver and stemware, flower arrangements and linens. Pies should be baked and if you are using loaf bread it should be cubed and stored in clean lunch bags. Celery and onions can be chopped and stored in air tight containers also.

Before retiring check that you have everything you will need to make the day a success.

All that you now have left for the big day is to wash out the bird, prepare the stuffing, stuff the bird and enjoy the day with the guests.

Half hour before serving time excuse yourself to set the table and you're ready for the big event.

Here are a few tips that might help in the preparations and serving. Bon Appetit.

ROASTING Instructions

Different people have many different ways for roasting. Some use a brown-bag cover, some the shallow pan with no water and some prefer the covered dark enamel roasting pan. All work well but just remember — if you are having a butterball turkey make sure you check occasionally so that the juices do not overflow your pan.

An 8 to 12 pound stuffed bird usually takes 3-1/2 to 4 hours and a 12 to 16 pound bird, 4 to 4-1/2 hours.

TEST FOR DONENESS

To test for doneness when no thermometer is used protect your fingers with paper or cloth and press thigh and drumstick. Meat should feel soft.

After turkey is removed from oven let stand for 15 to 20 minutes for easier carving. Remove all stuffing from cavity.

COOKING GIBLETS

If you are using giblets for gravy, simmer them in salted water (salt optional) for about 1/2 hour for liver and 2 to 2-1/2 hours for neck, heart and gizzard. Chop meat to use in gravy or stuffing.

TURKEY GRAVY

- Fat
Drippings
Milk
1/2 cup flour
1 tsp salt (opt)
1/2 tsp pepper

Pour drippings from roasting pan into large liquid measuring cup. Spoon off about 4 or 5 tbsps fat and return this to the roasting pan. Skim off remainder of visible fat. To the remaining droppings in measuring container add enough of the milk to measure 4 cups. Blend flour into the fat in the roasting pan and stir until browned. Gradually add the liquid, stirring to blend. Add giblets if desired and season. Bring to a boil and cook stirring frequently for about 5 to 10 minutes. Yield 4 cups.

OLD-FASHIONED BREAD STUFFING

- 1-1/2 cups finely chopped onion
1-1/2 cups finely chopped celery
1 stick (1/2 cup) butter or margarine
1 tsp salt (optional)
1 tsp poultry seasoning
pepper
8 cups bread cubes

Cook onion and celery in butter until tender. Mix seasonings together and sprinkle over bread cubes. Add onion mixture and water and combine. Stuff turkey and roast immediately.

Ingredients can vary to suit

taste. I add much more water for a more moist stuffing and I also chop celery in larger pieces and do not cook too long. Vary your stuffing to make it your very own recipe.

CARVING INSTRUCTIONS

Grasp drumstick. Place knife between thigh and body of turkey and cut through skin to joint. Remove entire leg by pulling out and back using point of knife to disjoint it. Separate drumstick and thigh at the joint.

To hold turkey steady insert long fork in wing. With a large knife, make a deep cut diagonally through to the bone and remove the wing if desired. Now you can slice down beginning halfway down the breast until knife reaches cut above the wing and your slice will fall free. For each slice of breast go a little higher when beginning slice.

Chocolate Logs

Put two 6 oz. or one 12 oz. jumbo package (2 cups) semi-sweet chocolate morsels and 2/3 cup evaporated milk (1 small can) into a heavy 3-quart saucepan. Stir over low heat until chocolate melts completely.

Remove from heat.

Add 1 tbslp. vanilla and 1/4 tsp. salt. Beat in, a cup at a time, until well mixed 4-1/2 cups (1 lb.) sifted confectioners sugar. Chill mixture until firm enough to shape, about 1 hour.

Put half of the chilled mixture between sheets of waxed paper and shape into a log, about 10 inches long. Repeat for rest of mixture.

Roll logs in 1 cup finely cut nuts or coconut until coated. Wrap in waxed paper and chill. Makes two 10-inch logs. With sharp knife, slice each into about 24 pieces.

Chocolate Cherry Creams

Put one 8-oz pkg. (1 cup) semi-sweet chocolate morsels and 1/2 cup evaporated milk into a heavy 2-quart saucepan. Stir over low heat until chocolate melts completely. Remove from heat.

Stir in until well mixed 2-1/2 cups sifted confectioners sugar, 1/3 cup cut-up maraschino cherries. Chill until mixture is firm enough to handle, about 1 hour.

Roll teaspoonfuls of mixture in 1-1/4 cups (1 can) cut-up coconut. Chill until firm, about 4 hours. Keep chilled. Makes about 30.

Attention all good cooks, both male and female: We want your Christmas recipes as soon as possible to share with our Alliance members before the Holidays. Let's get out some of those old Lithuanian recipes and share them! Recipes, ideas, whatever — get it in to us NOW!!!

Ketvirtis milijono Lietuvos gyventojų paminėjo Molotovo-Ribbentropo paktą

(Vilnius, rugpjūčio 25, LIC) Lietuvos Informacijos Centru telefonu painformavo keli Lietuvos gyventojai apie masinį rugpjūčio 23 d. mitingą Vilniaus Vingio parke. Pateikiame Vytauto Bogušio, Povilo Pečeliūno ir Antano Terlecko įspūdžius, kurie pateko ir į pasaulinę spaudą.

-0-

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio suruoštame masiniame mitinge rugpjūčio 23 Vilniaus Vingio parke susirinko 200.000 žmonių, telefonu patvirtino trys ten dalyvavusieji atskiruose pokalbiuose su Lietuvos Informacijos Centru. Mitingas buvo suruoštas Molotovo-Ribbentropo pakto pasirašymo 49 m. sukakčiai paminėti.

Vienas iš dalyvių Vytautas Bogušis, taip pat pranešė, kad šios sukakties minėjimas Kaune sutraukė 50.000 žmonių, o Kretingoje ir Šiauliuose — tūkstantines minias.

Liepos 9 į Vingio parką susirinko 100.000 žmonių, kaip tuomet pranešė TASSas. Anot Bogušio, liepos 9 d. demonstracijoje Vingio parko slėnis nebuvo užtvindytas, o rugpjūčio 23 jis jau buvo "pilnai užtvindytas". Kitas dalyvis, Povilas Pečeliūnas irgi teigė, kad buvo nemažiau 200.000, nors kai kurie dalyvavusieji manė, jog galėjo būti iki 300.000.

Manoma, kad rugpjūčio 23 d. mitingas pritraukė tiek žmonių, nes Persitvarkymo Sąjūdis gavo leidimą mitingo vietą ir laiką iš anksto paskelbti.

Kai Sąjūdis davė prašymą CK ir Vilniaus vykdomajam komitetui mitinguoti Gedimino aikštėje, valdžia sąlyginiai sutiko... jei mitingas bus perkeltas iš aikštės į Vingio parką. Bet Sąjūdis grąšino šį reikalavimą atmesti, jei nebus leidžiama Lietuvos gyventojams pranešti apie mitingą per masines informacijos priemones. Šeštadienį rugpjūčio 20 per Vilniaus televizijos "Panoramą" programą, Persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys Vytautas Landsbergis paskelbė, kad yra ruošiamas mitingas Vingio parke, o pirmadienį, rugpjūčio 22 d., Vilniaus laikraštis "Vakarinės Naujienos" atspausdino trumpą

žinutę tam mitingui duotą Vilniaus miesto vykdomojo komiteto leidimą.

Minėjimas Vingio parke prasidėjo 7 v.v. sudainuojant "Lietuva brangi". Į parką suplaukė žmonės su gausybe trispalvių, ant kurių buvo pririšti juodi kaspiniai. Šį kartą norint išlaikyti rimties, gedulo toną, plakatų nebuvo. Tačiau, kai buvo kalbama apie Molotovo-Ribbentropo pakto slaptus protokolus ar apie stalinistinius susidorojimus, minia šaukė "Gėda, gėda, gėda". Milicijos nesimatė. Tvarką palaikė Persitvarkymo Sąjūdžio nariai, kurie dėvėjo žalius raikščius su geltonais Gedimino stulpais ir juodais kaspiniais.

Programai vadovavo anksčiau minėtas muzikologas V. Landsbergis. Buvo bent septyniolika kalbėtojų. Pasak Bogušio, jie kalbėjo šia tvarka: Landsbergis, poetas Justinas Marcinkevičius, akademikas Buračas, Lietuvos KP CK sekretorius Lionginas Šepetys, aktorius Ramūnas Abukevičius, kun. Edmundas Atkočiūnas, istorikas Rudis, filosofas ir Sąjūdžio vadovas Arvydas Juozaitis, istorikas Liudas Truska, kompartijos atstovas einęs "užsienio reikalų ministro" pareigas Vladislovas Mikučiauskas, poetas Sigitas Geda, kompozitorius Julius Juzeliūnas, rašytojas Kazys Saja, filmų režisierius Arūnas Žebriūnas, poetas Jonas Kalinauskas, rašytojas Vytautas

Petkevičius, rašytojas-vertėjas Virgilijus Čepaitis. Taipogi publika per garsiakalbius išgirdo magnetofoninį įrašą Juozo Urbšio, paskutinio nepriklausomos Lietuvos užsienio reikalų ministro, žodžio apie 1939 metų įvykius.

Publika šiltai sutiko Marcinkevičiaus, Gedos, Sajos ir Čepaičio kalbos, Antanas Terleckas Lietuvos Informacijos Centru pasakojo, kad Marcinkevičius pavaizdavo Staliną ir Hitlerį ryjančius Europos žemėlapi ir išgeriančius lietuvišku krauju pripiltas taures. Toje pavaizduotoje karikatūroje anglai, amerikiečiai ir prancūzai stebi Stalino ir Hitlerio veiksmus ir sako "Į sveikatą".

Anot Bogušio, Marcinkevičius sarkastiškai reagavo į sovietinių istorikų tvirtinimą kad jie savo archyvuose neberanda Molotovo-Ribbentropo pakto dokumentų:

"Čia Maskva neranda to, ko nenori, ko nereikia rasti. Ieškoti galima, bet rasti nereikia. Gal galėtų padėti rasti Pabaltijo istorikai, archyvininkai. Tai būtų ne savanaudiška, tai būtų broliška, kaip dabar vadinama internacionalistinė pagalba. Ir nerandamų protokolų turinys daugeliui senai žinomas, du diktatoriai slapta pasidalijo kas jiems nepriklauso, suverenės kaimynines valstybes. Tautų Sąjungos nares. Vienas iš kito perka už 7.5 milijonų dolerių nepriklausomos Lietuvos gabalą, nes jam taip patogiau."

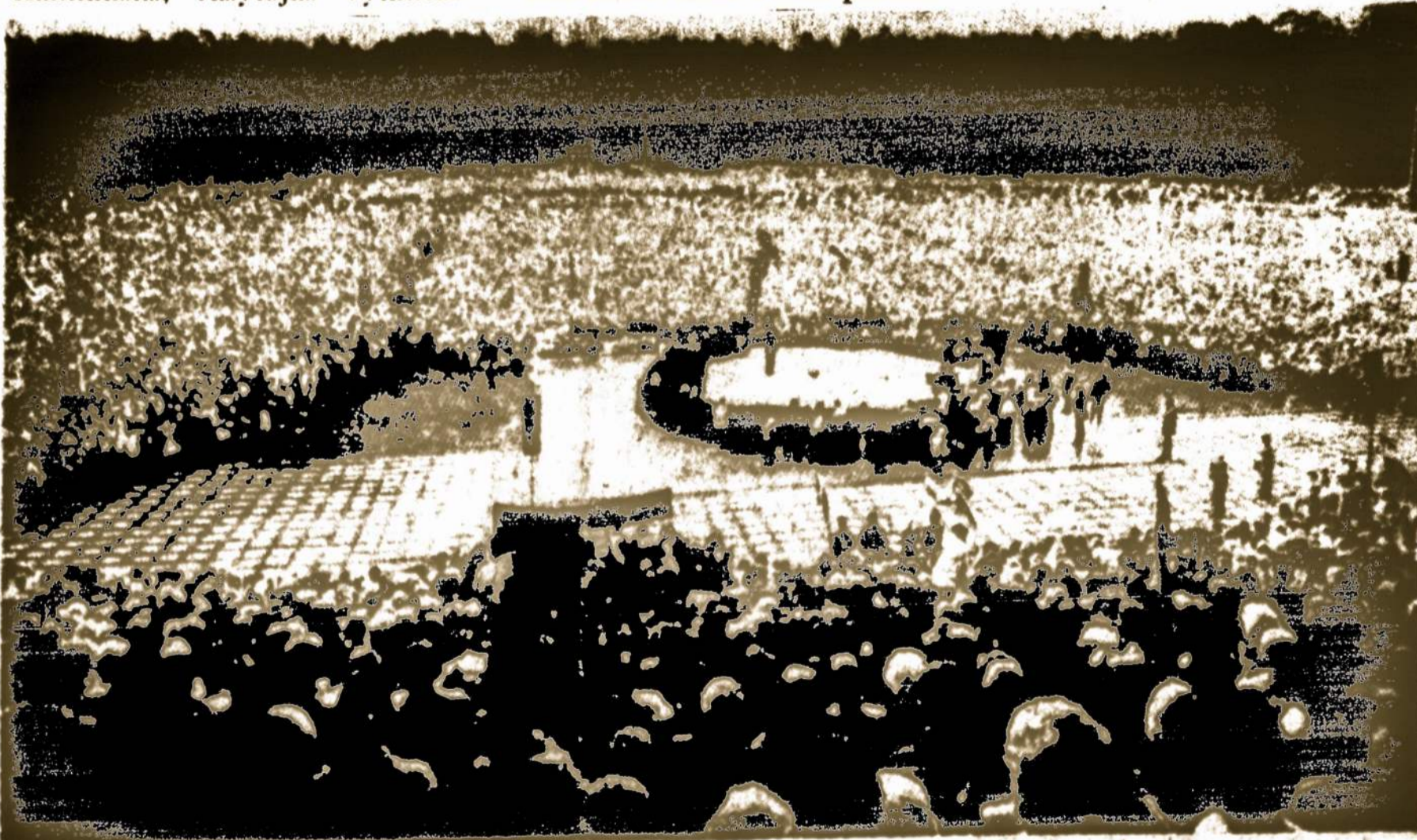
Marcinkevičius viešai pasiūlė

rezoliuciją "paskelbti Molotovo-Ribbentropo paktą, su slaptais jo protokolais ir žemėlapiais sąjunginėje spaudoje ir pasmerkti jį už grubų ir begėdišką tarptautinės teisės, tautos ir žmogiškumo pažeidimą, už sutarčių ir susitarimų laužymą." Kiti Marcinkevičiaus siūlymai: Įstatymu nustatyti dokumentų įslaptinimo laiką, atidaryti visus archyvus visuomenei. Išleisti Lietuvos TSR Istorijos šaltinių tomą su to laikotarpio dokumentais, parengti naują Lietuvos Istorijos programą ir vadovėlius. Persitvarkymo Sąjūdis žadėjo po mitingo šiuos bei kitus pateiktus siūlymus suredaguoti ir pasiūsti į Maskvą.

Poetas Sigitas Geda svo kalboje citavo iš amerikiečių žurnalisto ir bolševikų revoliucijos rėmėjo John Reed knygos "Dešimt dienų, kurios sukretė pasaulį", kuriame autorius apibrėžė aneksijos sąvoką ir pasmerkė svetimų žemių užgrobigumą. Anot Bogušio, Geda šiais žodžiais baigė savo kalbą:

"...bet Lietuva jau atbudo. Kelias ir pasikels nauja, visiškai neregėta, didelė gal būt tik sapnuota. Niekis jai dabar visos mūsų kalbos, pamokymai ir nurodymai. Ji pati ramiai ir išmintingai pamąsčiusi žinos ką toliau daryti, su kuo, kur ir kaip šiam pasauly keliauti. Patikėkime tuo visi ir kiekvienas. Netikėti šiandieną Lietuva reiškia netikėti į protą, sąžinę, laisvę ir garbę."

Dramaturgas Kazys Saja reikalavo laisvės Lietuvos sąžinės
(nukelta į 9 psl.)

Rugpjūčio 23 demonstracijos Vingio Parke Vilniuje.

Ketvirtis milijono Lietuvos gyventojų paminėjo Molotovo — Ribbentropo paktą

(atkelta iš 8 psl.)

kaliniams nes jie buvo pirmieji, kurie kovojo už persitvarkymą. Anot Pečeliūno Saja paminėjo Viktorą Petkų, Balį Gajauską, Gintautą Iešmantą, Sigitą Tamkevičių ir kitus. Saja citavo solidarumo laišką kurį jis buvo parašęs lietuviams, paskelbusiems bado streiką Gedimino aikštėje už lietuvių politinių kalinių laisvę. Pasak Terlecko Saja atkreipė minios dėmesį ir į vieną iš badaujančių Petrą Cidziką, kuris buvo atvykęs į Vingio parko mitingą.

Virgilijus Čep aitis miniai aiškino, kad imperijos išsilaiko ilgiausiai du ar tris šimtus metų. Jo tvirtinimas, kad žlugo Romos imperija, žlugs ir visos imperijos, sulaukė didelių skandavimų.

Publika panašiai reagavo kai buvo pagrotos dabar Kaune gyvenančio Juozo Urbšio prisiminimų ištraukos. Urbšys, tuometinis Lietuvos užsienio reikalų ministras pasakojo apie pasimatymą su Stalinu ir Molotovu bei apie Lietuvos padalinimą tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos.

Dvidešimt aštuoni JAV senatoriai Molotovo-Ribbentropo pakto sukakties proga pasirašė du laiškus ginant Pabaltijo valstybių teises. Vienas buvo pasiūstas Gorbachiovui, kitas — Pabaltijo kraštų gyventojams. Antro laiško teksto lietuviški ir latviški vertimai pasiekė mitingų organizatorius Vilniuje ir Rygoje. Vingio parko mitingo programos vedėjas Landsbergis publikai pranešė, kad Sąjūdis gavo senatorių laišką ir perskaitė jo ištraukas. Žmonės smarkiai plojo ir vieni šaukė "Visa skaitykit, visą skaitykit!". Landsbergis sakė, kad laiško pilnas tekstas būsiąs atspausdintas Persitvarkymo Sąjūdžio leidžiamam aplinkraštyje "Sąjūdžio žiniose".

Iš dviejų kompartijos vadovų kalbėjusių mitinge, Šepetys buvo palankiau priimtas, jis pareiškė, kad bus panaikinamas Baudžiamosios kodekso 68 straipsnis, pagal kurį lietuviai kalinami už anti-sovietinę agitaciją ir propagandą. Šepetys teigė, kad funkcionieriai naudodavo 68 straipsnį nedoriems tikslams, dėl jų savanaudiškų tikslų, ir kad

dėl to nukentėjo nekalti žmonės. Toliau sakė, kad ištremtų be teismo bylos bus peržiūrėjamos ir kad, jie bus reabilituojami.

Vadinamo užsienio reikalų ministro Mikučiausko kalbą minia trukdė plojimais. Programos vedėjas Landsbergis įsiterpė ir paprašė, kad žmonės imtųsi rimties. Tačiau Mikučiausku vėl pradėjus kalbėti, žmonės ir toliau plojo. Anot Bogušio, Mikučiausko kalba publikai nepatiko, nes jis demagogiškai kalbėjo, kartojo laikraštines frazes, nieko konkrečiau nesakė.

Minėjime prašė leidimo kalbėti Petras Cidzikas, Andrius Tučkus ir Robertas Grigas. Nė vienam nebuvo leista prabilti. Bogušis sakė, kad iš anksto Persitvarkymo Sąjūdis dėl programos tarėsi su kompartija, kuri pabrėžė, kad jei bus duota Lietuvos Laisvės Lygos nariams ar jiems prijauciantiems kalbėti, tai partijos vadovybės atstovai Vingio parko mitinge nedalyvaus.

Vingio parko mitingas užsitęsė maždaug tris valandas. Prie pabaigos sutemo pradėjo lyti. Mitingas užbaigtas Tautos himnu.

Kaip žinia, rugpjūčio 23 d. sukaktį paminėti pirmoj vietoj ragino ne Persitvarkymo Sąjūdis, o 25 lietuviai, jų tarpe Lietuvos Laisvės Lygos nariai, pasirašę atsisaukimą liepos 26 d. Tuomet šie žmonės kvietė visus į Gedimino aikštę. Paaiškėjus, kad kompartija leis Persitvarkymo Sąjūdžiui ruošti mitingą Vingio parke, jie pakeitė planus ir prisijungė prie Sąjūdžio skelbiamo mitingo.

Bet, pasak Bogušio, kariuomenė ir milicija visvien rugpjūčio 23 buvo Gedimino aikštėje jau nuo 5 v.v. O pasibaigus mitingui Vingio parke, keli tūkstančiai žmonių bandė nueiti į Gedimino aikštę, kur vis dar vyko bado streikas už sąžinės kalinius. Pačeliūnas pasakojo, kad visa katedros aikštė buvo apsupta milicijos ir kariuomenės, kuri neprileido žmonių prie badaujančių. Atėjęs į aikštę 1 val. nakties, Bogušis ten rado bent 2000 žmonių. Kompartija kvietė Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narius į talką tarpininkauti tarp milicijos ir minios. Todėl į aikštę

atvyko muzikologas Landsbergis ir rašytojas Petkevičius. Bogušis pasakojo, kad Landsbergis elgėsi maloniai, tačiau visi buvę nustebę Petkevičiaus jūliu elgesiu su minia. Milicija iš aikštės pasitraukė maždaug 3 val. nakties, kada jau teliko tik keleta šimtų žmonių.

Kauno mitingo organizatorius ir "Ekspress Krnikos" korespondentas Valdas Anelauskas aiškino Bogušiu, kad Kaune susirinko 50,000 žmonių prie Karo Muziejaus sodelio paminėti šią gedulo sukaktį. Dalyviai pradėjo suplaukti 7 v.v. iš viso miesto kampų. Mitingas, kuris prasidėjo 8 v.v. ir tęsėsi iki 9:30 v.v., buvo šaukiamas be leidimo, bet programa vyko sklandžiai — be jokių trukdymų iš milicijos ar partijos atstovų.

Vakaro tonas buvo sanatūrus ir rimtas, iš pradžių paleido gedulingą muziką, tada suskambėjo varpai. Gražiai kalbėjo Persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys ir roko grupės "Antis" vadovas A. Kaušpėdas, profesorius Mailys, o deklamavo aktorius Genys. "Pabaigoj buvo labai efektinga, labai malonu," atpasakojo Bogušis iš pokalbio su Anelausku, "kada užsidegė labai daug žvakučių, kai miestas suspindėjo kaip maži jonvabalėliai." Gale visi tyliai išsiskirstė.

Nors Šiauliuose nebuvo duotas leidimas mitinguoti, žmonės varžydami apie 7 v.v. po truputį rinkosi prie viešbučio. Bogušiu aiškino, kad kai vienas iš dalyvių iškėlė trispalvę, minia sugūžėjo ir pradėjo žygiuoti gatve link Sukilėlių kalnelio. Spėliojama, kad eisenoje dalyvavo tarp 5000 - 6000; dalis nešė juodais kaspalais perrištas vėliavėles. Dalyviai kalnelyje aplankė sukilėliams pastatytą bet dabar remontuojamą skulptūrą, prie kurios padėjo gilių. Kalbų nebuvo; viskas buvo vykdoma tyliai. Padėję gėlių ir apėję pastolėmis apstatytą statulą, žmonės patraukė atgal link Šv. Jurgio bažnyčios.

Ten gražų pamokslą pasakė kun. Kazimieras Gražulis, kuris paminėjo Molotovo - Ribbentropo paktą ir pareikalavo likviduoti jo padarinius. Kaip pamformavo Bogušį šiauliečiai Mečislovas Juravičius ir Jonas Petkevičius. "Bažnyčia buvo pilna net ant

šventoriaus... žmonės nesutūpo".

Kretingoj irgi įvyko mitingas nepaisant valdžios grasinimų prieš organizatorius, t.y., kad jie bus baudžiami parų pasodinimu ir iki 1000 rublių pabaudomis. Vienas iš organizatorių — Bronislovas Poškus, gavo kvietimą į prokuratūrą, tačiau jis jį sugrąžino su šiuo priedašu: "Kadangi šiandien yra rugpjūčio 23 d., visai tautai gedulo diena, kalbėti su prokuratūros pareigūnais atsisakau."

Kretingos mitingą atidarė badaujanti Genutė Šakalienė, kuri nenutraukdama bado streiko lėktivu nuskrido į Kretingą mitingui vadovauti. Centrinėj miesto aikštėj, dalyvaujant 4000-5000 miniai, Šakalienė atidarė programą pasmerkdama Molotovo-Ribbentropo paktą ir reikalaudama likviduoti jo padarinius. Žmonės po kurio laiko įsidrąsino ir pradėjo skanduoti "Laisvės, laisvės Lietuvai". Šakalienė paprašė pagerbti mirusius tylos minute, o paskui dalyviai sugiedojo Lietuvos himną ir nukeliavo į bažnyčią. Mitingas Kretingoj prasidėjo apie 7 v. v., ir baigėsi apie 8:15 v.v.

Anot ten dalyvavusių, Mišias koncelebravę trys kunigai — kun. Antanas Bunkus iš Grūslaukės, kun. Vytautas Sadauskas iš Skuodo ir kun. Liudvikas Šarkauskas iš Kretingos pasakė labai turiningus pamokslus. (LIC)

— Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų (Putnamo seselių) vadovybė neseniai pasikeitė. Naujoji provincijolė yra sesuo M. Bernadeta, jos pavaduotoja ir pirmoji patarėja — sesuo M. Ignė, kitos patarėjos ir vadovybės narės: sesuo M. Augusta, sesuo Eugenija (Ancilla) ir sesuo Teresė (Bernarda).

— Dr. Danutė Bankaitytė-Davis rugpjūčio 4 Spokane, Washington, trenerių pasirinkimu tapo JAV moterų dviratinkų olimpinės komandos nare. Ji atstovaus JAV ilgo nuotolio dviračių lenktynėse šiais metais vykstančioje olimpijadoje Korėjoje. Danutė, buvusi clevelandietė, priklausė prie Čiurlionio ansamblio kaip kanklininkėsolistė ir Clevelando lietuvių sporto klubo Žaibas. Ji taip pat buvo Cleveland State universitety komandos tinklininkė.

KARD. V. SLADKEVIČIUS TIESIAI KALBA "TIESAI"

Liepos 15 d. *Tiesa* nustebino savo skaitytojus, išspausdindama mandagų pasikalbėjimą su kardinolu Vincentu Sladkevičiumi. Į korespondento Mindaugo Baryso klausimus kardinolas atsakė, palyginant atvirai. Jis išreiškė savo džiaugsmą, kad jo viešnagės Vatikane metu, "lietuviškumas buvo išryškintas kaip niekada" ir perdavė Popiežiaus Jono Pauliaus II sveikinimus ir laiminimą Lietuvai.

Baryso paklaustas kokių "naujų sąlyčio taškų" atsiranda Bažnyčios ir valdžios veiklai, kardinolas Sladkevičius pareiškė: "Iš netolimos praeities liko daug skaudžių žaizdų. visi norime, kad jos būtų greičiau išgydytos... Bažnyčiai dar neseniai neleido niekur pasireikšti. Išimtis buvo tik propagandinis taikos judėjimas, į kurį katalikų dvasininkus kviesdavo, kaip liaudis sako, tik dėl akių. Kunigams buvo draudžiama propa-

guoti netgi blaivybę. Nebuvo leidžiama labdarystė, merdėjo gailestingumas. Pernai pažymėtas Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejus daug kur panaudotas ne Bažnyčios nuopelnams tautai ir jos kultūrai pagerbti, bet dažnu atveju prieš religiją nukreiptai propagandai dar sustiprinti. O ar taip neseniai buvo švenčiamas Rusijos krikšto jubiliejus?"

Kardinolas taip pat apgailėstavo "artimo meilės deficitą" ir pabrėžė, kad "nauji sąlyčio taškai bendrai veiklai išryškės vėliau, kai bus galutinai pašalinti suvaržymai Bažnyčios veiklai." Pasak jo, "laikas ne vien deklaruoti, bet visur įgyvendinti visais atžvilgiais lygias tikinčiojo ir netikinčiojo teises".

Pareiškęs, kad "be dorovinio atgimimo nėra ir negali būt tikro visuomenės atsinaujinimo," kardinolas iškėlė girtavimo pavojų Lietuvai. Dėl girtavimo grėsmės

jis kaltino valdžią: "Ilgą laiką visais būdais buvo pataikaujama girtuokliams bet kuria kaina — deja, nesiskaitant ir su tautos išsigimimo grėsme — buvo siekiama su degtine įvykdyti prekybos planą. Prekybininkai, kurie jos daugiau parduodavo, buvo ne baudžiami, kaip reikalautų sveikas protas, o skatinami, premijuojami".

Dar labai neseniai *Tiesa* su būsimo kardinolu elgėsi visai kitaip. Sausio 12 d. dienraštis išspausdino Arnoldo Čaikovskio pasikalbėjimą su vyskupu Sladkevičiumi, kuris savo pamokslė sausio 17 d. pavadino tą KGB žurnalisto jovalą "grynu melu". užuot atvirai kardinolo atsiprašęs už tokią dezinformaciją, Barysas tesušnabžda, kad "Vincentas Sladkevičius, tada dar vyskupas, per tokį bendravimą su mūsų spaudos darbuotojais yra patyręs ir nemalonių akimirklų". Nė žodžio neužsimenama apie tai, kad vyskupui Sladkevičiui 23 metus nebuvo leista eiti savo pareigų.

Kodėl *Tiesa* verčiasi per galvą? Kompartijos organui dabar sunkūs laikai. Persitvarkymo sąjūdžio suorganizuotuose masiniuose mitinguose *Tiesa* buvo pasmerкта už melą ir buvo priimta rezoliucija, raginanti lietuvius neprenumeruoti dienraščio. Populiarijant *Gimtajam Kraštui* ir pradėjus eiti dar populiaresem *Sąjūdžio žinioms*, *Tiesos* stalininis žurnalizmas darosi vis labiau anachronistiškas. Pastaruoju metu imtasi kompartijos organą pagyvinti ir padaryti įdomesniu, bet jo branduolys tebėra tas pas.

Panašiai veidmainiauja ir par-

tijos pareigūnai. Vincentą Sladkevičių su jo nauju titulu pasveikino religinių reikalų tarybos įgaliotinis Petras Anilionis. *LKB Kronikos* gegužės 7 d. numeryje informuojama, kad kovo mėnesį Prienuose "šviesdamas" rajono parapijų komitetų narius, Anilionis niekino vyskupą Sladkevičių kaltino jį, kad jis "nesiskaito su tarybine valdžia — nevyksta į susitikimus su valdžios atstovais", ir gąsdino, jog "su tokiais vyskupais ir valdžia nesiskaitys."

(Elta)

— Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto seimas šiemet įvyks lapkričio 11 - 13 Quality Inn Downtown viešbuty, Boston, Mass.

— Dariaus ir Girėno žuvimo 55 metų sukaktyje buvo leista atvykti prie paminklo jo autoriui Vyt. Landsbergiui-Zemkalniui, 19 lakūnų su penkiais lėktuvais, dviratininkams iš Kauno ir daugiau kaip šimtui svečių. Tap pat leista atvykti Dariutei-Maštarienei. Archit. V. Landsbergis jau yra 96 metų, bet jis ryžosi tokiai kelionei.

— Jonas Glemža, Lietuvos respublikos ir lietuvių išeivijos žymus veikėjas, "Labdaros" draugijos steigėjas ir ilgametis pirmininkas, mirė V. Vokietijoje rugsėjo 13. Velionis buvo gimęs 1887 sausio 20. Palaidotas spalio 7 Hüttenfeldo kapinėse. Nuliūdime liko žmona Zina ir anūkė Asta su Rūtele ir Ričardu.

— "Laikas", Argentinos lietuvių laikraštis, rugpjūčio numeriu paminėjo savo 40 metų sukaktį. Paminėtas pirmasis redaktorius a.a. vysk. Pranas Brazys ir dabartiniai redaktoriai kun. Augustinas Steigvilas ir kun. Antanas Lubickas.

GORBAČIOVO "TŪKSTANČIAI" — AR MILIJONAI AUKŲ?

M. Gorbačiovas praėjusių metų lapkritį tvirtino, jog priverstinė kolektyvizacija ir Stalino siautėjimas pareikalavo "tūkstančių aukų". Generalinį sekretorių jau toli pralenkė Sovietų intelektualai. Savaitraštyje Nedelia, socialogas Igoris Bestuževs-Lada apskaičiuoja, kad Stalino represijos pareikalavo 38-50 milijonų aukų. Anot jo, nuo aštuntadalio iki šeštadalio Sov. Sąjungos 150 milijonų valstiečių, t.y., nuo 19 iki 25 milijonų, žuvo kolektyvizacijos metu ir buvo palikti pusgyviais; bent tiek žmonių buvo išžudyta 1935 - 1953 m. Stalino politinių priešininkų valymo metu.

Dienraštyje Literaturnaja gazeta išspausdintame straipsnyje, žurnalistas Juris Čerņičenka apkaltino Sovietų pareigūnus Stalino kolektyvizacijos nuostolių slėpimu. Jis pareiškė, kad "milijonai" žuvo 1932 - 1933 m. bado metu. Istorikas V. Dašičevas, Izvestijoje atsakydamas į laikraštyje Soviet-skaja Rosija išspausdintą Staliną ginantį laišką pareiškė, kad "milijonai" sovietų intelektualų

buvo Stalino aukomis ir kad "valymai" sunaikino "inteligentijos žiedą". 1988 m. kovo mėnesį, žurnalas Novy mir išspausdino neseniai mirusio rašytojo Vladimiro Tendriakovo novelę, kurioje jis cituoja disidentą istoriką Rojų Medvedevą apie 3-4 milijonus kolektyvizacijos aukų. Medvedevas taip pat minėjo karo metu įvykusį Winston'o Churchill'io pasikalbėjimą su Stalinu, kuris pareiškė, kad kolektyvizacija pareikalavusi 10 milijonų gyvybių.

Gegužės 16 d. sovietinė centrinė televizija rodė dviejų valandų ilgumo televizijos filmą Proces (Teismas) apie Stalino nusikaltimus. Vienas iš liudininkų, akademikas Tichonovas, pareiškė, jog kolektyvizacijos metu buvo "nubuožinta" 15 milijonai žmonių. Tai buvo pagrindinė sovietų žemės ūkio sunaikinimo priežastis — šiandien Sovietų Sąjunga turi importuoti javus iš užsienio. Stalinas, anot Tichonovo, neįkopė į sostą atsitiktinai, nes jam kelią paruošė tuometinė santvarka.

(Elta)

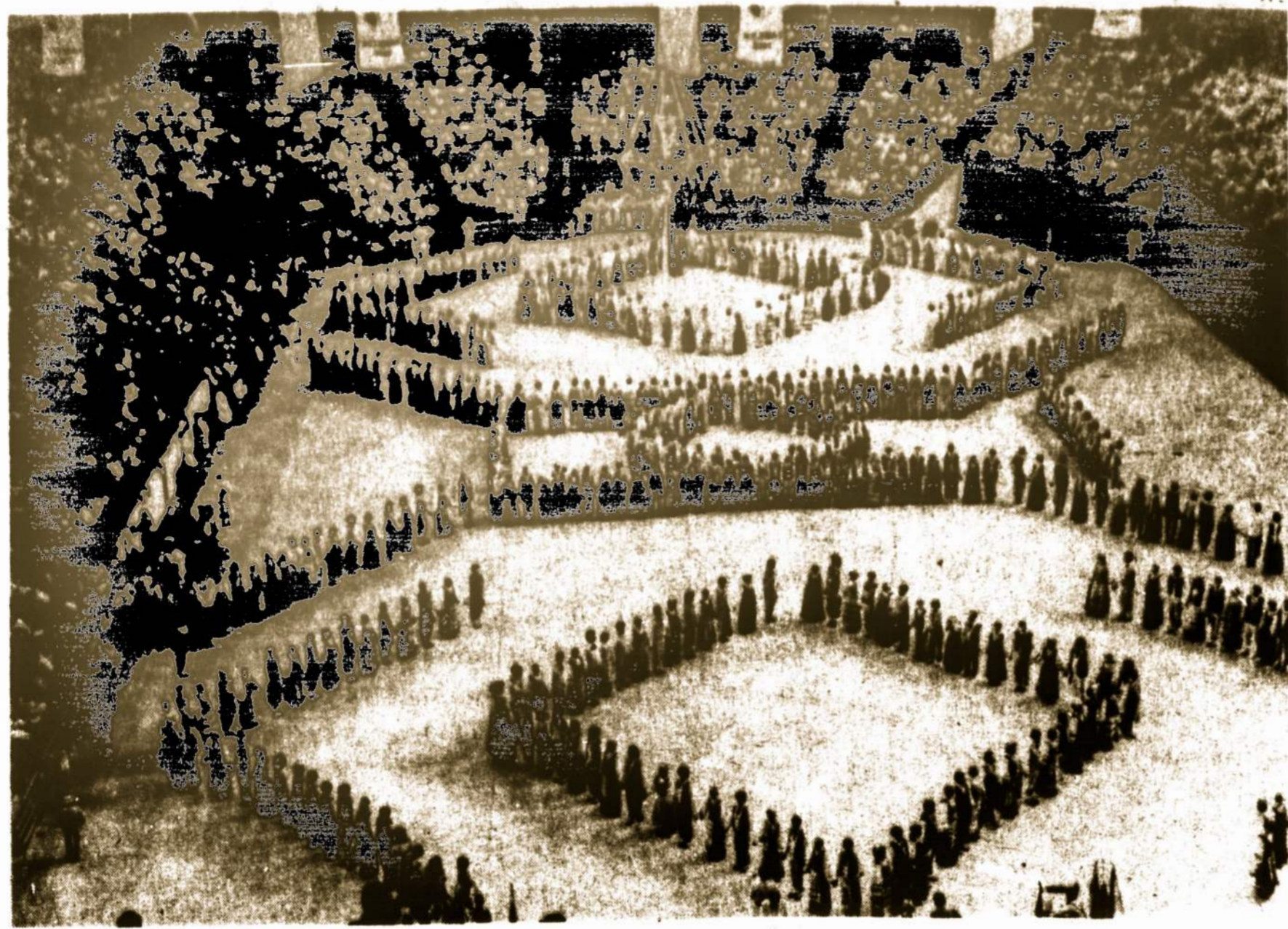
PABALTIO DIPLOMATAI VALSTYBĖS DEPARTAMENTE

Ryšium su įvykiais Baltijos kraštuose, Lietuvos atstovas Washington, kartu su Latvijos bei Estijos atstovais turėjo ilgą pasitarimą su Valstybs Departamento Rytų Europos skyriaus direktoriumi ir jo padėjėjais. Susitikime dalyvavo taipgi neseniai Baltijos skyriaus vedėju paskirtas John W. Zerolis.

Pasitarimo tikslas buvo gali-

mai išsamiau painformuoti Valstybės Departamentą apie padėties evoliuciją Lietuvoje, Latvijoje bei Estijoje ir padaryti atitinkamas išvadas.

Šia proga reikia pasidžiaugti, kad Valstybės Departamento Baltijos skyrius buvo sustiprintas ir visiškai atskirtas nuo kitų valstybių reikalų.

VIII-oje Tautinių šokių šventėje Hamiltone. Nuotr. J. Garlos

LIETUVOS LAISVĖS LYGA RŪPINASI IGNALINOS ATOMINĖS JĖGAINĖS NAUJAIŠ GAISRAIS

(Washingtonas, 1988 rugsėjo 6, LIC) *Antanas Terleckas Lietuvos Informacijos Centrai perskaitė Lietuvos Laisvės Lygos kreipimąsi į Stasį Lozoraitį dėl Ignalinos atominės jėgainės. Pateikiame pareiškimo pilną tekstą.*

PASIUNTINIUI WASHINGTONE IR PRIE ŠVENTO SOSTO STASIUI LOZORAČIUI

Vilniaus spaudoje nekartą buvo rašyta, kad Ignalinos atominė stotis buvo pastatyta grynai politiniais sumetimais — tiekti plutonijų vienai iš dviejų super-

valstybių dalyvaujančiai ginklavimosi varžybose.

Rugsėjo 5 d. elektrinėje įvyko dar vienas gaisras, patvirtinęs mintį, kad šis atominis monstras grėsia fizinei lietuvių tautos egzistencijai.

Kreipiamės į poną pasiuntinį prašydami dėti visas Tamstos galioje esančias pastangas sudaryti tarptautinę komisiją Ignalinos atominėje stotyje padėčiai nustatyti.

Prašome atkreipti Europos valstybių visuomenės dėmesį į

— Motina Concepta Ungaraitytė, viena iš trijų Šv. Kazimiero seserų vienuolijos pradininkių, sulaukusi 100 su viršum metų, mirė liepos 18 Chicagoje.

— Inž. Vytautas Vidugiris iš Los Angeles, Calif., dalyvavo vienintelis lietuvis respublikonų konvencijoje pilna balsavimo teise.

— Lietuvos Kankinių parapijos, Mississauga, Ont., prie Toronto, metinė šventė įvyko rugsėjo 25. Parapija minėjo savo gyvavimo 60 metų ir Anapilyje 10 metų sukaktis. Dalyvavo vysk. P. Baltakis, kuris suteikė Sutvirtinimo Sakramentą. Po pamaldų vyko iškilminga vakarienė su menine programa.

— Solistė Aldona Stempuzienė pakviesta dėstyti dainavimą Cleveland Music School Settlement. Ši muzikos mokykla įsteigta 1912 metais su 50 mokinių. Šiuo metu ją lanko 5000 studentų. Dėstytojų skaičius siekia 170. Jų tarpe pasižymėjo ir lietuviai. Pirmoji buvo Birutė Smetonienė, vėliau Andrius Kuprevičius, Jonas Švedas, Antanas Smetona. Šiuo metu fortepioną dėsto Kristina Kuprevičiūtė.

tai, kad Ignalinoje paslėpta sulėtinto veikimo atominė bomba, nemažiau pavojinga už Černobilyje sprogsią.

Reiškiame Tamstai gilią pagarbą, linkime sėkmės šventojoje jūsų misijoje.

Lietuvos Laisvės Lyga
1988 rugsėjo 6 (LIC)

LIETUVOJE ĮSTEIGTA ŽMOGAUS TEISIŲ ASOCIACIJA

Ekspress Khronikos, korespondentas Lietuvoje Valdas Anelauskas pranešė Lietuvos Informacijos Centrai, kad Lietuvoje įsikūrė Žmogaus teisių asociacija, kuri bus afilialu Frankfurte veikiančios International Gesellschaft für Menschenrechte. Panašūs afilialai veikia Maskvoje ir Leningrade. Pateikiame į Frankfurtą pasiųsto pareiškimo vertimą iš rusų kalbos.

Tarptautinei žmogaus teisių asociacijai Frankfurte prie Maino. Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pareiškimas

Į Jus kreipiasi Lietuvos žmogaus teisių asociacija, nauja teisių gynimo organizacija, sukurta Vilniuje 1988 rugsėjo 4, žemiau pasirašiusių asmenų grupė.

Mūsų grupė žada ateityje stebėti žmogaus teisių padėtį Lietuvoje, informuoti apie tai tarptautinę visuomenę, kovoti už politinių kalinių išlaisvinimą. Todėl prašome Jus spręsti mūsų asociacijos priėmimo į Tarptautinę žmogaus teisių asociaciją klausimą. Kontaktą su mumis galima palaikyti adresu: 232001 Lietuvos TSR Vilnius, Tiltų gatvė 35-4, b 23 telefonas 629282, Teodora Kašdailienė, arba per Tarptautinės žmogaus teisių asociacijos Maskvos atstovą Valerijų Senderovą.

Valdas Anelauskas, Asociacijos pirmininkas, Teodora Kašdailienė, sekretorė, Eugenijus Krukovskis, Algimantas Andreika.

(LIC)

Berželiai prie tvenkinio. Dail. Juozo Bagdono akvarelė.

LITHUANIAN HISTORY/HERITAGE BOOKS

- Dainuokime**
by Sisters of the Immaculate Conception, Putnam, Ct.
140 pages of songs, no musical notes ----- \$1.00
- Lithuanian Self-Taught**
by M. Variakojyte - Inkeniene (Essentials of
Lithuanian for travel and enjoyment) ----- \$4.00
- Popular Lithuanian Recipes**
by Josephine Dauzvardas ----- \$6.50
- Lithuanian/English Dictionary or
English/Lithuanian Dictionary** ----- \$9.00
(30,000 words in each) by V. Baravykas
- Introduction to Modern Lithuanian**
Forty lessons for the teacher or the self-teacher
by Dambriunas, Klimas and Schmalsteig ----- \$10.00
- Simas (The Story of Simas Kudirka)**
by Jurgis Gliuda (Translated by Kestutis
Ciziunas and J. Zemkalnis) ----- \$5.00
- Lithuanians in America**
by Dr. Antanas Kucas, translated by Joseph Boley --- \$6.00
- The Brothers Domeika**
by Liudas Dovydenas, translated by Milton Stark --- \$6.00
- The Forty Years of Darkness**
Suppression of the Lithuanian press and
how it was regained, by Juozas Vaisnora
translated by Joseph Boley ----- \$2.00
- Praise the Lord, All You Nations**
A religious, social and cultural history of Lithuania
by Sister Virginia Marie Vytell ----- \$9.00
- Lithuanian Cookery**
by Izabele Sinkeviciute (328 pages) ----- \$11.00
L.C.A., 71-73 S. Washington St., Wilkes-Barre, Pa. 18701

We Get Letters

Dear Mr. Liscosky,

I want to thank the Alliance for taking an interest in our youth. Granted it is not 100 percent Lithuanian youth but 85 per cent is pretty good. They do enjoy learning about their culture, traditions, and songs and dances. Our theme was Kucios, they helped prepare the 12 dishes, had Midnight Mass with all Lithuanian Carols.

You should come up to visit us when we are in session.

Take care and God Bless you.

In Jesus Crucified,
Sister M. Angela

Editor's note: The above was in reference to the Alliance's participation in summer camp for our youth.

Editor's Note: We received several letters and phone calls regarding our front page picture puzzle in the October issue of Garsas and we were happy to see so many taking an interest in the Garsas.

Let's hear from the rest of you out there and see if you can name the ones that are giving the most trouble. We'll reveal the names of the persons in the two photos in the December issue.

Come on now — you still have time to show how good your memory operates.

We also received several address changes which were most appreciated.

We only received two back issues of Garsas so we are asking once more that you dig through your attics and basements and see if you can't come up with some of those old valuable editions.

OBITUARIES

- MILLER, Mary ... Lge 18**
P.O. Box 2214, MBS
Ocean City, MD 21842
Died: September 16, 1988
- KLOCEK, Mary ... Lge. 83**
16 E. Parker St.
Scranton, PA 18509
Died: 9/24/88
Buried 9/27/88
St. Joseph's Cemetery
Throop, PA
- BOBACK, Katre ... Lge 222**
Box 114
Library, PA 15129
Died: 9/11/88
Buried 9/14/88
Queen of Heaven Cemetery
Peters Twp., PA
- ZIGMANTAS, Petras ... Lge 8**
18224 LaSalle
Cleveland OH 44119
Died: 7/28/88
Buried 8/2/88
All Souls Cemetery
Chardon, OH
- KUNEGUNDA, Keblinskiene ... Lge 44**
6457 First Palm Point St.
St. Petersburg Beach, FL 33706
Died: 10/11/88
- SHUPP, Bernard ... Lge. 209**
(Secretary of Lodge 209)
92 Third Ave.
Kingston PA 18704
Died: 10/23/88
Buried 10/26/88
St. Mary's Annunciation

- Cemetery
Pringle, PA
ZUBA, Bernice ... Lodge 222
4016 W. 204th St.
Matteson, IL 60443
Died: 10/19/88
Buried 10/22/88
St. Casimir's Cemetery
Chicago, IL
- WALEVICH, Stella ... Lge 100
R. #1, Box 521
Knox, Ind. 46534
Died: 10/9/88
- Buried 10/12/88
Crown Hill Cemetery
Knox, Ind.
KUMPA, Elizabeth... Ldg. 141
c/o Valente
1308 W. Butler Dr.
Phoenix, AZ 85021
Died: 10/11/88
Buried 10/15/88
Calvary Cemetery
Brockton, MA

PLEASE SEND ME AN APPLICATION FOR A SCHOLARSHIP AWARD

Student's Last Name _____ First Name _____ Middle Initial _____

Address _____

I became a member of the Lithuanian Catholic Alliance on (date) _____

Send to:
Scholarship Awards
Lithuanian Catholic Alliance
71-73 S. Washington St.
Wilkes-Barre PA 18701